

Infospot

De TOP 25 van de werkzame bestanddelen in de uitgaven in de ambulante sector van de verzekering voor geneeskundige verzorging in 2020

September 2021

De TOP 25 van de werkzame bestanddelen¹ vertegenwoordigen 34 % van de totale netto-uitgaven (dit zijn de totale geneesmiddelenuitgaven verminderd met het persoonlijk aandeel van de patiënt) voor de verplichte ziekteverzekering (eventuele terugstortingen in kader van 'art 81/111' overeenkomsten tussen de firma en RIZIV worden hier niet in mindering gebracht) en 20 % van het behandelingsvolume (DDD²). Ter verduidelijking: er bestaan naast deze 25 werkzame bestanddelen nog 709 werkzame bestanddelen waarvoor er een tegemoetkoming is door de verplichte ziekteverzekering in de ambulante sector.

Tabel 1: TOP 25 (2020)

Plaats netto-uitgaven RIZIV 2020	ATC	Werkzaam bestanddeel	Netto-uitgaven RIZIV 2020	DDD 2020	Aandeel van de specialisten in het volume	Aantal patiënten 2020	Toename nettobedrag 2019-2020	Jaar van de eerste vergoeding van het werkzaam bestanddeel	1ste jaar van verschijning in de TOP 25
1	L04AB04	ADALIMUMAB	91.423.166	4.483.075	100%	14.782	-3.808.617	2004	2006
2	B01AF02	APIXABAN***	76.333.708	26.182.726	16%	105.792	7.680.710	2012	2015
3	B01AF01	RIVAROXABAN***	64.213.187	25.243.331	18%	92.300	-983.359	2009	2013
4	A02BC02	PANTOPRAZOLE	63.986.505	240.311.630	14%	1.503.732	2.275.651	1997	2002
5	L04AC05	USTEKINUMAB	49.991.327	2.409.000	96%	3.766	6.150.548	2010	2016
6	B01AF03	EDOXABAN***	45.253.992	15.485.938	21%	62.228	9.993.956	2016	2018
7	L04AB01	ETANERCEPT	41.092.693	1.902.793	100%	6.868	-4.105.886	2002	2005
8	B02BD02	FACTEUR VIII DE COAGULATION	34.324.335	88.968	72%	277	-16.890.916	1980*	2002
9	B02BX06	EMICIZUMAB***	32.000.932	25.351	97%	124	32.000.932	2020	2020
10	M05BX04	DENOSUMAB	31.155.113	36.352.364	42%	54.603	-289.732	2010	2013
11	A10AE04	INSULINE GLARGINE	29.771.668	22.531.976	50%	91.846	-578.824	2004	2012
12	C10AA05	ATORVASTATINE	28.656.103	243.839.767	15%	570.238	541.724	1998	1999
13	A02BC01	OMEPRAZOLE	27.662.507	132.347.686	12%	568.852	4.732	1989	1997**
14	A10BA02	METFORMINE	26.796.040	124.609.544	14%	584.165	1.051.677	1980*	2013
15	J07BB02	VACCIN ANTI-INFLUENZA, ANTIGENE PURIFIE	26.785.090	2.144.688	5%	2.114.277	16.480.563	1989	2020
16	L04AB06	GOLIMUMAB	26.646.659	799.265	100%	2.547	-17.300	2010	2015
17	L04AC10	SECUKINUMAB	25.892.604	769.935	100%	2.975	-277.323	2016	2018
18	J05AR13	LAMIVUDINE, ABACAVIR ET DOLUTEGRAVIR	25.285.518	853.925	68%	2.857	-5.390.455	2015	2016
19	J05AR20	EMTRICITABINE, TENOFOVIR ALAFENAMIDE ET BICTEGRAVIR	24.903.900	874.611	70%	2.798	12.093.040	2019	2020
20	B01AE07	DABIGATRAN ETEXILATE***	24.834.746	8.744.597	15%	32.482	-1.037.408	2009	2016
21	R03AK08	FORMOTEROL ET BECLOMETASONE	24.151.166	21.181.560	19%	207.531	736.376	2008	2017
22	N05AX13	PALIPERIDONE	23.911.632	5.225.069	47%	15.830	-926.249	2009	2014
23	C07AB07	BISOPROLOL	23.280.941	112.239.917	12%	801.275	-611.985	1988	1997**
24	R03DX05	OMALIZUMAB	22.723.731	702.384	63%	3.534	2.161.497	2006	2020
25	A10AB05	INSULINE ASPARTE	22.671.474	20.980.643	61%	63.212	438.457	2002	2017
TOTAAL TOP 25			913.748.737	1.050.330.740	18%	-	-	-	-

* 1980 of nog vroeger
**1997 is het eerste jaar waarin Farmanetgegevens beschikbaar waren; deze molecule zal waarschijnlijk vroeger in de TOP 25 verschenen zijn.
***Voor dit product kan de werkelijke kost voor het RIZIV lager zijn dan het hierboven vermelde bedrag als gevolg van financiële compensaties in verband met overeenkomsten afgesloten overeenkomstig art.81, 81bis/art.111, 112 of 113.

Bron: RIZIV – Farmanet

1. Deze top 25 heeft enkel betrekking op de werkzame bestanddelen die door de open officina worden afgeleverd.

2. Defined Daily Dose ; een groep deskundigen van de WHO definiëren per werkzaam bestanddeel een gemiddelde dagdosis (DDD) rekening houdend met de dosis die voor het geneesmiddel wordt gebruikt in zijn voornaamste indicatie bij een volwassene. Het gaat uiteraard om een meeteenheid en niet om een norm van goede praktijk.

De meest recente geneesmiddelen in deze TOP 25 zijn emicizumab, voor het eerst vergoedbaar in 2020 (middel tegen hemofilie dat gedeeltelijk de oude stollingsfactor VIII vervangt, ook aanwezig in deze TOP 25) en een nieuw combinatiepreparaat tegen hiv in 2019: emtricitabine/tenofovirafenamide/bictegravir.

Anderzijds dateren 7 werkzame bestanddelen van vóór het jaar 2000.

Bepaalde werkzame bestanddelen zijn “oude bekenden” van de TOP 25: omeprazol en bisoprolol waren reeds aanwezig in de TOP 25 van 1997 (het eerste jaar waarin Farmanetgegevens beschikbaar waren).

Een speciaal geval is dat van de anti-influenzavaccins (griepvaccins). Dat dit molecuul voor het eerst in de TOP 25 verschijnt, is een gevolg van de COVID-19-crisis en de uitzonderlijke maatregelen van het RIZIV. De terugbetaling is zowel verhoogd (shift van categorie Cs naar B) als uitgebreid naar een grotere populatie (alle mensen die zijn geïdentificeerd als een risicoperson, ongeacht hun leeftijd). Ook werd medio 2020 een prijsverhoging van de griepvaccins toegekend. In 2020 kregen 2,1 miljoen patiënten het vaccin vergoed, tegenover 1,6 miljoen in de voorgaande jaren (+26%). De kosten voor de ziekteverzekering voor deze vaccins stegen in 2020 van 10,3 naar 26,8 miljoen euro.

We zien een langetermijntrend in het type moleculen dat vertegenwoordigd is in de TOP 25. Steeds meer zijn het moleculen die tot het therapeutisch arsenaal van de specialisten behoren. In 2020 zijn er 12 die voor meer dan 50% door specialisten worden voorgeschreven (% van het aantal DDD). In 2007 waren dat er maar 4 en in 1997 slechts één.

Het is mogelijk om op basis van de databankgegevens het aantal patiënten te bepalen aan wie een bepaald werkzaam bestanddeel minstens éénmaal dat jaar werd afgeleverd³. Deze informatie geeft een ander beeld dan het volume uitgedrukt in DDD of in kost en laat ons toe om de moleculen te typeren volgens :

- de epidemiologie (aantal behandelde patiënten),
- de behandelingsduur (aantal DDD/patiënt),
- de behandelingskost per dag voor de ziekteverzekering (netto RIZIV-uitgaven/DDD).

9 moleculen van de TOP 25 worden slechts afgeleverd aan kleine groepen patiënten (minder dan 10.000 personen), voor langdurige behandelingen (vaak chronisch) met een hoge dagelijkse kost. Typische voorbeelden hiervan zijn de immunosuppressiva, behandelingen voor hemofilie en behandelingen van HIV.

Andere moleculen worden daarentegen voorgeschreven aan grote aantallen patiënten maar hebben, gelukkig voor het budget, relatief gezien een lagere dagelijkse kost. In deze groep zien we atorvastatine, bisoprolol, metformine en twee protonpompinhibitoren (omeprazol en pantoprazol; dit laatste molecuul wordt inmiddels aan 1,5 miljoen patiënten voorgeschreven, waardoor dit het molecuul is dat, na het griepvaccin, aan het tweede grootste aantal patiënten wordt voorgeschreven).

De eerste plaats van de TOP 25 wordt nog steeds ingenomen door adalimumab, een TNF-remmer die gebruikt wordt om inflammatoire processen bij zware aandoeningen af te remmen als de klassieke behandelingen niet helpen. Dit ondanks opeenvolgende belangrijke prijsverlagingen bij de markttoetreding van biosimilaren voor deze molecuul. Adalimumab wordt in 45% van de gevallen voorgeschreven door reumatologen (vooral om reumatoïde polyarthritis te behandelen), in 30% van de gevallen door gastrologen (ziekte van Crohn) en in 14% van de gevallen door dermatologen (psoriasisreuma). Het aantal patiënten blijft beperkt maar de behandeling is duur (20 euro per DDD).

Op de tweede en derde plaats staan apixiban en rivaroxaban, twee van de vier nieuwe orale anticoagulantia (NOAC) die allemaal in de TOP 25 staan. De NOAC hebben in 8 jaar tijd een belangrijke plaats ingenomen onder de anticoagulantia. Ze worden inmiddels gebruikt bij de meerderheid

3. Het aantal verschillende rechthebbenden dat minstens 1 verpakking met het bijhorende werkzame bestanddeel afgeleverd hebben gekregen gedurende het jaar 2020, wordt opgeteld.

van de behandelingen (69% volgens het aantal DDD), vóór de heparines (21%) en de vitamine K antagonistien (10%).

De TOP 25 van 2020 bevat :

- vijf immunosuppressiva geïndiceerd voor de behandeling van actieve reumatoïde artritis, ziekte van Crohn en psoriasis (adalimumab, etanercept, ustekinumab, golimumab en secukinumab),
- de vier nieuwe orale anticoagulantia (NOAC's) die gebruikt worden bij de preventie van trombosen (rivaroxaban, dabigatran etexilaat, apixiban en edoxaban),
- drie antidiabetica (insuline glargine, insuline asparte en metformine),
- twee protonpompremmers die dienen om de maagzuursecretie te remmen (omeprazol en pantoprazol),
- twee werkzame bestanddelen voor de behandeling van respiratoire aandoeningen (formoterol + beclametasone gebruikt bij COPD en astma en het immunosuppressivum omalizumab gebruikt bij astma),
- twee geneesmiddelen gebruikt in het kader van hemofilie (bloedstollingsfactor VIII en het immunosuppressivum emicizumab),
- twee combinatiepreparaten gebruikt bij de behandeling van HIV infectie (lamivudine/abacavir/dolutegravir en emtricitabine/tenofovir alafenamide/bictegravir),
- een cholesterolverlagende middel (atorvastatine),
- een werkzaam bestanddeel gebruikt bij o.a. de behandeling van hypertensie (bisoprolol),
- een atypisch antipsychoticum geïndiceerd voor de behandeling van schizofrenie en schizo-affectieve stoornissen (paliperidon),
- een werkzaam bestanddeel (denosumab) dat zowel voor de behandeling van osteoporose als solide tumoren met botmetastasen gebruikt wordt,
- een vaccin (influenzavaccin).

Verantwoordelijke uitgever: Administrateur generaal, Galileelaan 5/01 211, 1210 Brussel

Realisatie: Dienst voor geneeskundige verzorging van het RIZIV

Grafisch design: Communicatiecel van het RIZIV

Foto: Verypics

Publicatiecatum: Oktober 2021

Wettelijk depot: D/2021/0401/14